



**Tarkastuslautakunnan**  
**ARVIOINTIKERTOMUS**  
**VUODELTA 2017**



**KESKI-POHJANMAAN LIITTO**  
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

## Sisällysluettelo

1. Tarkastuslautakunta .....	3
2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely maakuntavaltuustossa .....	4
3. Toiminnan arviointia.....	4
3.1. Johtaminen .....	4
3.2. Työhyvinvointi .....	4
3.3. Rakennerahastotoiminnan välittäjäviranomaisen.....	5
3.4. Lakisäätöiset ja muut tehtävät .....	6
3.5. Toiminnan tavoitteiden toteutuminen.....	7
4. Talous.....	7
4.1. Toimintatuotot, toimintamenot, katteet ja tilikauden tulos.....	7
4.2. Investoinnit.....	8
5. Muuta liiton toiminnan arviointiin liittyvää .....	8
Allekirjoitukset.....	8

# 1. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan jäsenet 24.8.2017 saakka:

Jäsen

Aimo Maijala, puheenjohtaja	Carita Söderbacka, varajäsen
Anne Kellosalo, varapuheenjohtaja	Tarja Harju-Karhula, varajäsen
Tapio Pajunpää, jäsen	Janne Kivioja, varajäsen
Antti Välimäki, jäsen	Maarit Hotakainen, varajäsen
Irene Yli-Kauppila, jäsen	

**Tarkastuslautakunta 24.8.2017 alkaen:**

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Pärkkä Timo, puheenjohtaja	Pajunpää Tapio
Kautto Marko	Märsylä Raimo
Erkkilä Esa	Tuomela Helinä
Lassas Tuula, varapuheenjohtaja	Wikman Camilla
Kanervio Hillevi	Suomela Ville

Lautakunnan sihteerinä ja valmistelijana on toiminut kuntayhtymän tilintarkastaja JHTT Asko Vanhatupa BDO Auditor Oy:stä.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko maakuntavaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta järjestää myös sidonnaisuusilmoitusten käsittelyn ja sidonnaisuusrekisterin ylläpidon kuntayhtymässä.

Tilikauden 2017 arviointia varten tarkastuslautakunta on kokoontunut 9 kertaa. Lautakunta on kuullut kokouksissaan liiton johtavia viranhaltijoita sekä liiton omien projektien vastuuhenkilöitä. Lautakunta on kuullut myös hpj Antti Mäkelää ja valt. pj. Pentti Haimakaista.

Lautakunta on tutustunut vuoden 2017 talousarvioon, vuosien 2018 – 2019 toiminta- ja taloussuunnitelmaan, maakuntavaltuuston ja maakuntahallituksen päätöksiin sekä vuoden 2017 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen.

Lautakunta on myös pyytänyt käyttöönsä ja tutustunut mm. aiemmat tarkastuslautakunnan arviointikertomukset, työhyvinvointiin liittyvät selvitykset, hallintoviranomaisen (Työ- ja elinkeinoministeriö, TEM) suuntaan käytyä sähköpostikirjeenvaihtoa sekä muistioita. Lisäksi lautakunta on pyytänyt kirjallisen selvityksen edellisen maakuntahallituksen pj:lta sekä maakuntajohtajalta.

## 2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely maakuntavaltuustossa

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2016 käsiteltiin maakuntavaltuuston kokouksessa 27.4.2017. Maakuntavaltuusto hyväksyi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja velvoitti maakuntahallituksen ryhtymään toimenpiteisiin ja antamaan valtuustolle selvityksen arviointikertomuksessa esille otetuista asioista (kohdat 2/henkilöstön työhyvinvointi, 4/lainasaaminen, 7/hallituksen selvitys valtuustolle).

Toiminnan arvioinnin kohdassa 3.4. on käsittelyä koskeva nykyisen tarkastuslautakunnan havainto.

## 3. Toiminnan arviointia

### 3.1. Johtaminen

Keski-Pohjanmaan liitto on asiantuntijaorganisaatio ja tämä asettaa omat vaatimuksensa henkilöstöjohtamiselle. Myös käynnissä oleva maakuntauudistus ja siitä johtuvat työjärjestelyt ja muu muutosprosessi asettaa omat haasteensa johtamiselle. Maakuntauudistus-prosessissa venymistä niin johdon kuin liiton muiden asiantuntijoiden osalta on varmasti vaadittu.

Tarkastuslautakunta arvioi, että maakuntaliiton johtamisessa on ongelmia. Nämä ongelmat ovat arviomme mukaan johtaneet puutteisiin sekä yksilötasolla oman työn johtamisessa ja hallinnassa että ryhmänä, henkilöiden välisen tiedon kulun puutteina. Henkilöstöjohtamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, jotta työilmapiiri ja -viihtyvyys voi parantua.

Tarkastuslautakunta toteaa, että erityisesti elokuussa 2017 valittu maakuntahallitus on omalta osaltaan osoittanut johtajuutta ja arviomme mukaan reagoinut tarkoituksenmukaisesti mm. pyrkimällä paikkaamaan ja tukemaan virkajohtoa työviihtyvyyden kehittämisessä. **Luottamusmiehijohdon ei kuitenkaan tule pitkäkestoisesti johtaa näitä prosesseja, joiden tulisi kuulua virkajohdon työn ja operatiivisen osaamisen piiriin.**

Osa henkilöstöjohtamisen kokonaisuutta on se, että pyritään arvioimaan työtehtävien jakamiseen liittyvää tarkoituksenmukaisuutta sekä sitä, että liiton resurssit käytetään oikein ja liiton avaintehtävien kannalta oleellisiin kohteisiin. Ei pitäisi syntyä ”tyhjiöitä” tai epäselviä sijaisuusjärjestelyjä, jotka osaltaan vaikeuttavat tehokasta ja selkeää johtamista. Tilanne ei saa olla se, että johtajuutta otetaan muodostuneissa tyhjiöissä ja rakennetaan sisäisiä ryhmittymiä, jotka pahimmillaan vaikeuttavat organisaation toimintaa merkittävästi. Arvioimme, että näin on nyt käynyt.

**Kannustamme jatkamaan työtehtäviin, työntekijöiden tehtäväkuviin ja liiton sisäiseen valvontaan liittyviä asioita, joita maakuntahallitus on vuoden 2017 lopulla käynnistänyt ja joita hallitus on myös hyväksynyt alkuvuoden 2018 aikana.**

### 3.2. Työhyvinvointi

Vuonna 2015 on maakuntaliitossa tehty Aluehallintoviranomaisen toimesta työsuojelutarkastus ja jo tuolloin on esille noussut ongelmia työviihtyvyydessä ja työhyvinvoinnissa. Nämä asiat ovat tulleet esille

myös vielä syksyllä 2017 tarkastuslautakunnan kuulemistilaisuuksissa. Jämäkkä tarttuminen työhyvinvointiin on kestänyt liian pitkään.

Henkilöstön työtehtävät oli osittain tarkistettu elokuussa 2016. Liitto oli myös palkannut kehittämiskonsultin, jonka tehtävänä oli selvittää työyhteisön työhyvinvoinnin tilaa. Työyhteisökartoitus oli tehty loka- marraskuussa 2016. Selvityksiin perustuen henkilökunnalle oli pidetty kehittämispäiviä alkuvuodesta 2017. Ongelmaksi henkilöstö on nähnyt mm. näiden kehittämispäivien ryhmämuotoisuuden. Tästä kokemus on henkilöstön piirissä ollut se, että nämä eivät lopulta auttaneet perustavien epäkohtien ratkaisussa.

**Tarkastuslautakunta haluaa kiinnittää huomiota siihen, että myös työhyvinvoinnin kehittämiseksi tilattavissa ulkopuolisissa palveluissa pitää olla selkeä tuottajavastuu ja laatuvaatimus. Työhyvinvoinnin etenemisestä tulee raportoida hallitukselle riittävän usein. Raportointi ja seuranta edesauttavat hallitusta tältä osin mm. sisäisen valvonnan toteuttamisessa.**

Työnohjaus on osa nykyaikaisen organisaation kehittämistä ja arkea. Tarkastuslautakunta pitää hallituksen osoittamaa aktiivista otetta tässä asiassa hyvänä ja välttämättömänä. Asioihin on nyt tartuttu tilanne huomioiden ja tarkastuslautakunta painottaa, että tätä työtä on syytä jatkaa. **Avoin ja yhteiseen päämäärään yhteisellä ajatuksella pyrkivä maakuntaorganisaatio pystyy mihin vain!**

Henkilöstön sairauslomapäivien osalta voidaan todeta seuraavaa:

Enintään kolmen päivän sairauslomia oli

2017 – 20 (yhteensä 36 päivää)  
2016 - 21 (yhteensä 37 päivää)  
2015 - 19 kpl (yhteensä 40 päivää)

Pidempiä sairauslomia oli

2017 – 11 (yhteensä 79 päivää)  
2016 – 18 (yhteensä 164 päivää)  
2015 – 10 (yhteensä 109 päivää).

Tarkastuslautakunta haluaa kannustaa koko liiton organisaatiota ns. nolla-toleranssiin työpahoinvointiin ja työsuojelullisiin ongelmatilanteisiin liittyen ja siihen, että asioihin puututaan ajoissa. Kaikkiin mahdollisiin yksilön työkykyä tai yleistä työviihtyvyyttä alentaviin seikkoihin on tartuttava myös johdon puolelta heti.

### 3.3. Rakennerahastotoiminnan välittäjäviranomaisen

Maakuntaliitolla on maakunnassa tapahtuvan kehittämistoiminnan kannalta keskeinen rooli EAKR -varojen välittäjäviranomaisena. Tarkastuslautakunta on pyrkinyt kuulemisten, dokumenttien ja kirjeenvaihdon pohjalta selvittämään syitä siihen, miksi välittäjäviranomaisoikeudet on Keski-Pohjanmaan maakuntaliitolta jäädytetty loppuvuonna 2017.

Perussyy on yksinkertainen: Keski-Pohjanmaan liiton rahoittamien projektien osalta projektihenkilöstöissä tapahtuneita muutoksia ei ole kirjattu ohjeiden ja säädösten mukaisesti EURA2014 -järjestelmään. Keski-Pohjanmaan liiton hankkeiden valvojana antamat ohjeet ovat olleet näiden ohjeiden ja säännösten vastaisia. Lisäksi Keski-Pohjanmaan liiton toimenpiteet toukokuun 2017 ohjaus- ja valvontakäynnin jälkeen eivät ole olleet selvästikään riittäviä.

Hallintoviranomaisen (Työ – ja elinkeinoministeriö, TEM) ohjaus- ja valvontakäynti suoritettiin Keski-Pohjanmaan liittoon toukokuun 11. päivä 2017. Asia oli ensimmäisen kerran uuden (24.8.2017 nimety) hallituksen esityslistalla vasta lokakuussa 2017.

Tällä välin oli kehittämisjohtaja tehnyt viranhaltijapäätöksen, jossa 28.6.2017 todetaan, että ”Henkilöstökuluihin on joissakin hankkeissa ohjausryhmän päätöksellä lisätty henkilömäärää niin, ettei budjetoidut henkilöstökulut nouse vaan pysyvät hyväksytyh hankesuunnitelman mukaisena. Rahoittajan näkemys asiasta on, että ennen ohjaus- ja valvontakäyntiä (pääsääntöisesti 01-04.2017) muodostuneet henkilökulut hyväksytään kuluiksi aiemman käytännön mukaan.”

Tarkastuslautakunta on ymmärtänyt maakuntajohtajaa kuullessaan, että mikäli korjaavia toimenpiteitä olisi aloitettu toukokuun tarkastuskäynnin jälkeen ja työaikakirjaukset olisi tehty ohjeiden sekä määräysten mukaisesti heti, olisi mahdollisesti välttytty hankkeiden läpikäynniltä ja myöhemmin seuranneelta osittaiselta projektirahoitusten takaisinperinnältä.

Tarkastuslautakunta katsoo, että asiassa on tehty selviä virheitä. Nykyinen maakuntahallitus on perustellusti käynnistänyt työtehtävien uudelleenjärjestelyjä ja työnkuvien täsmentämistä koskevan prosessin, mikä vastaa hallintoviranomaisen vaatimuksia.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, miksi toukokuun ohjaus- ja valvontakäynnistä ehti kulua lähes 5 täyttä kuukautta ennen kuin asia tuli maakuntahallituksen käsiteltäväksi. Esimerkiksi vielä kesäkuun 19. päivän kokouksessa ei kyseinen asia ollut maakuntahallituksen asialistalla. Tarkastuslautakunta pyysi asiasta kirjallisen selvityksen edellisen (vv. 2013-17) hallituksen puheenjohtajalta sekä maakuntajohtajalta. Saatujen selvitysten perusteella tarkastuslautakunnalle ei syntynyt johdonmukaista kuvaa tapahtumien kulusta.

**Tarkastuslautakunta suosittelee, että jatkossa kaikki näin oleelliset maakunnan liiton eri toimintoihin liittyvät asiat tuodaan ripeimmällä mahdollisella aikataululla vähintään hallituksen tietoon ja keskusteltaviksi.**

### 3.4. Lakisääteiset ja muut tehtävät

Tarkastuslautakunnan tulee arvioida maakunnan perustoiminnan onnistumista. Tämän arvioinnin kannalta on ollut syytä huomioida, että käynnissä oleva maakuntauudistus on vaikuttanut perustoimintaan negatiivisesti, kun työaikaa on jouduttu jakamaan maakuntaliiton henkilöstön perustoiminnan ja uudistustyön asiantuntijatehtävien välillä.

Ohjelmapohjaisessa aluekehittämisessä maakuntaliitto ohjeisti, koordinoi ja *kokosi Keski-Pohjanmaan maakuntasuunnitelman 2040* sekä *maakuntaohjelman 2018-21*. Näiden toteuttamisen varmistamisen näkökulmasta lisähenkilöstön palkkaaminen on ollut tarkoituksenmukaista (asiasta lisää arviointikertomuksen kohdassa 4.1.).

EAKR -hankerahoituksen osalta todetaan esim. loppuvuoden 2017 hauissa painottuneet linjaukset mm. liikennepalveluiden digitaalisten ratkaisujen edistämistä tukeviin hankkeisiin. Tämä jatkaa hyvällä tavalla jo aiemmin tehtyjä panostuksia ja tukee tärkeää liikenteen ja logistiikan kehittämistä maakunnassa.

Kokkolan satamaväylän edistämässä maakuntaliitolla ollut oma positiivinen roolinsa. Edunvalvonnan osalta tarkastuslautakunta huomioi, että tärkeää ja jämääkää edunvalvontaa ja markkinointia edellyttäviä hankkeita on koko maakunnan alueella useita. Erityisesti tuulivoima-alueet ja näiden edistäminen eri

hallinnon portaissa on tärkeää. **Muutenkin maakuntaliiton pitää terävöittää vaikuttamisen ja edunvalvonnan profiiliaan ja tehdä nykyistä aktiivisempaa yhteistyötä jäsenkuntien kanssa.**

Edunvalvonnan osalta tarkastuslautakunta toteaa lisäksi, että koko maakuntauudistukseen liittyvä työ on tärkeää maakunnan edunvalvontaa ja siitä on kokonaisuudessaan onnistuttu hyvin yhdessä muiden maakunnan toimijoiden kanssa.

Maakuntaliitto on mukana kansainvälisessä komissiolta suoraan rahoituksensa saavassa projektissa. Tämä *P-IRIS* -hanke kehittää kansainvälistä yhteistyötä sekä osaamista ja siitä tulee ottaa heti kaikki oppi tulevaisuuteen.

### 3.5. Toiminnan tavoitteiden toteutuminen

Maakuntaliiton perustoiminnassa on tarkastuslautakunnan arvion mukaan onnistuttu maakuntakaavaan liittyvissä asioissa, kansainvälisessä toiminnassa, ohjelmatyössä sekä sisällöllisesti relevanttien hankkeiden rahoituksessa.

Talousarvion ylittäminen erityisesti liiton omassa hanketoiminnassa on kirjattava epäonnistumiseksi. Myös oman hanketoiminnan toteutuksessa on havaittu viiveitä. Tarkastuslautakunta on tehnyt sen johtopäätöksen, että kaikilta osin hankkeisiin kuuluvia normaaleja tehtäviä ei ole tehty ajallaan. Näillä viivästyksillä voi pahimmillaan olla vaikutuksia jopa kassavarojen riittävyteen. **Näiltä osin kannustamme omien hankkeiden toteutuksessa jämäkkyteen, selkeisiin johtamistapoihin ja tulostavuuksiin.**

Edellisen tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2016 (päivätty 21.4.2017, ja käsitelty maakuntavaltuustossa 27.4.2017) toteaa, ”Tarkastuslautakunta suosittelee, että *nykyinen maakuntahallitus antaa maakuntavaltuustolle selvityksen* arviointikertomuksessa esille otetuista asioista”. Valtuuston päätös (27.4.2017 kokouksessa §3) on osaltaan velvoittanut maakuntahallituksen antamaan selvityksen arviointikertomuksessa esille otetuista asioista. Tällaista selvitystä ei kuitenkaan ole maakuntavaltuustolle annettu.

## 4. Talous

### 4.1. Toimintatuotot, toimintamenot, katteet ja tilikauden tulos

Talouden osalta luvut ovat nähtävissä tilinpäätöksestä.

Aiemman hallintosäännön 43§:n mukaan ”maakuntajohtaja päättää **talousarvion puitteissa** enintään kuudeksi kuukaudeksi palkattavien määräaikaisten toimenhaltijoiden ottamisesta, huomioiden /.../ käytettävissä olevat määrärahat ja palkkaamista koskevat yleiset periaatteet”. Näin ollen vuoden 2017 talousarviossa olisi pitänyt olla varaus esim. strategiapäällikön palkkaukseen (kts. kohta 3.4.). Vuoden 2017 talousarvio ylittyi henkilöstökulujen osalta yli 160 000€:lla.

Talousarvion määrärahat pitäisi tarkastuslautakunnan mielestä määritellä sekä tulojen että menojen osalta. Maakuntauudistusta on osittain käytetty perusteena myös sille, että talousarvio on ylitetty. Maakuntauudistukseen ei ole osattu talousarviossa eikä lisätalousarviossa määrittää minkäänlaisia menoja ja tuloja. Tarkastuslautakunnan mielestä maakuntavaltuuston olisi pitänyt saada kokonaisuudesta

selkeämpi kuva ja maakuntaudistukseen käytössä olevat varat olisi pitänyt eritellä ja käsitellä lisätalousarviossa.

KP Cobra Invest Oy:n tilannetta on maakuntahallitus tilikauden päättymisen jälkeen käsitellyt kokouksissaan. Maakuntahallitukselta odotetaan asiasta tiedonantoa kevään maakuntavaltuuston kokoukseen.

Kiinteistö Oy Kokkolan Säästötorin myynti ei ole neuvotteluista huolimatta edennyt.

## 4.2. Investoinnit

Merkittäviä investointeja ei tarkastelujaksolla tehty.

## 5. Muuta liiton toiminnan arviointiin liittyvää

Hallinnon kehittämisen osalta tarkastuslautakunta suosittelee, että maakuntahallitus jatkaa syksyllä 2017 aloittamaansa käytäntöä ottaa maakuntajohtajan viranhaltijapäätökset käsiteltäväkseen. Esimerkkinä aiemmin vuoden aikana tehty viranhaltijapäätös (Maakuntahallitus 24.4.2017 § 40) henkilöstön palkkausjärjestelmästä, jolla on ilmeinen vaikutus koko henkilöstöön sekä myös mitä todennäköisimmin liiton talouteen.

Hallitukselle esitetään harkittavaksi, että hallituksen käsiteltävät asiat sidotaan mahdollisuuksien mukaan valtuuston linjauksiin ja toimintasuunnitelman sekä strategian asiakokonaisuuksiin. Esimerkiksi käsiteltävän pykälän asian esittelytekstin alkuun maininta esim. ”lakisääteiset tehtävät tai edunvalvonta”, jolloin asian merkitys ja tarkoituksenmukaisuus on paremmin seurattavissa.

Tarkastuslautakunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että vuoden 2019 talousarvioon varattaisiin rahoitus kansainvälisen toiminnan (erit. EU edunvalvonta) arviointiin ja tarkastuslautakunnan käyttöön.

**Tilinpäätöksen osalta tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa esittämään lausuntoon.**

## Allekirjoitukset

Kokkolassa 23. huhtikuuta 2018

Timo Pärkkä, puheenjohtaja

Tuula Lassas, varapuheenjohtaja

Hillevi Kanervio

Esa Erkkilä

Marko Kautto